

Lovforslag nr. L 53. Fremsat den 12. oktober 1988 af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder)

Forslag

til

Lov om uddannelse af husholdningslærere

Kapitel 1

Husholdningslæreruddannelsen

§ 1. Uddannelsen har til formål at give de studerende et teoretisk og praktisk grundlag for selvstændigt at kunne formidle viden om ernærings-, sundheds-, miljø- og forbrugerspørgsmål samt øvrige husholdningsfaglige spørgsmål.

§ 2. Uddannelsen varer 3^{1/2} år og består af en 1. del og en 2. del.

Stk. 2. 1. del omfatter følgende hovedelementer:

- 1) Ernærings- og levnedsmiddelfag.
- 2) Rengørings-, materiale- og miljøfag.
- 3) Samfunds- og forbrugerfag.
- 4) Pædagogiske fag, herunder praktik.

Stk. 3. 2. del omfatter supplerende fag, specialefag og erhvervsrettet praktik. Herudover indgår der udarbejdelse af et speciale.

Stk. 4. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler for uddannelsen, herunder om uddannelsens afslutning.

§ 3. Undervisningsministeren fastsætter antallet af uddannelsespladser og regler om adgangen til uddannelsen og om optagelsen på seminarierne.

§ 4. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om, at uddannelse erhvervet ved andre uddannelsesinstitutioner kan indgå i uddannelsen.

§ 5. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om udnyttelsen af ledige pladser på uddannelsen.

§ 6. Undervisningsministeren kan i særlige tilfælde gøre undtagelser fra loven, hvis det sker for at fremme forsøgs- og udviklingsarbejde.

Kapitel 2

Institutionerne

§ 7. Undervisningen foregår på private husholdningsseminarier, der er godkendt af undervisningsministeren.

Stk. 2. Dele af husholdningslæreruddannelsen kan foregå på andre institutioner.

§ 8. For at opnå godkendelse skal husholdningsseminariet indgå som et hensigtsmæssigt led i en landsomfattende planlægning til opfyldelse af konstaterede eller forventede behov for uddannelsen.

Stk. 2. En godkendelse kan tilbagekaldes, hvis der ikke længere er behov for seminariet, eller hvis seminariet ikke overholder de af undervisningsministeren fastsatte regler eller givne pålæg.

§ 9. Et husholdningsseminarium ledes af en bestyrelse og en rektor.

Stk. 2. Bestyrelsen sammensættes således, at den i væsentlig grad repræsenterer husholdningslærernes arbejdsområde. Sammensætning

F. t. l. vedr. husholdningslærere

gen skal fremgå af institutionens vedtægter, som godkendes af undervisningsministeren.

§ 10. Bestyrelsen har den overordnede ledelse af seminariet. Bestyrelsen fastlægger seminariets studieordning efter forslag fra rektor. Bestyrelsen varetager seminariets interesser som uddannelsesinstitution og fastlægger linierne for seminariets udadvendte virksomhed og for dets udvikling på længere sigt.

Stk. 2. Bestyrelsen træffer med Undervisningsministeriets godkendelse beslutning om ansættelse og afskedigelse af rektor og godkender efter forslag fra rektor ansættelse og afskedigelse af seminariets personale i øvrigt. Bestyrelsen kan bemyndige rektor til at ansætte og afskedige seminariets personale.

Stk. 3. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om lærernes kvalifikationer.

§ 11. Rektor er seminariets pædagogiske leder og varetager desuden den daglige administrative og økonomiske ledelse af seminariet.

§ 12. Hvert seminarium nedsætter et seminarieråd, der er rådgivende for rektor.

Stk. 2. Seminarierådet består af repræsentanter for seminariets lærere, studerende og tekniske og administrative medarbejdere. Bestyrelsen fastsætter repræsentanternes antal efter udtalelse fra de berørte parter.

Stk. 3. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om seminarierådernes virksomhed.

§ 13. Staten yder støtte til godkendte husholdningsseminarier efter reglerne i lov om statsstøtte til visse private seminarier (seminariestøtteloven).

Kapitel 3

Efter- og videreuddannelse

§ 14. Undervisningsministeren kan fastsætte nærmere regler om efteruddannelse af husholdningslærere og af husholdningsseminariernes lærere samt om videreuddannelse af husholdningslærere.

Kapitel 4

Delegation og klage

§ 15. Har undervisningsministeren bemyndiget ministeriets direktorater til at udøve de beføjelser, der i denne lov er tillagt ministeren, kan ministeren fastsætte regler om adgangen til at klage over afgørelser, der er truffet i henhold til bemyndigelsen, herunder om at afgørelser ikke skal kunne indbringes for ministeren.

Kapitel 5

Ikrafttræden m. v.

§ 16. Loven træder i kraft den 1. juli 1989.

Stk. 2. Lov om uddannelse af husholdningslærere, jf. lovbekendtgørelse nr. 706 af 13. oktober 1986, ophæves.

§ 17. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

A. Almindelige bemærkninger

Lovforslaget (nr. 138) blev fremsat den 13. januar 1988, jf. Folketingstidende 1987-88, 1. samling, sp. 4496 og 5522 - 5534. Lovforslaget nåede ikke at blive færdigbehandlet, inden der blev udskrevet folketingsvalg.

I forbindelse med genfremsættelsen er ikrafttrædelsesdatoen ændret til 1. juli 1989.

1. Baggrunden for lovforslaget

Husholdningslæreruddannelsen foregår på 2 husholdningsseminarier, der begge er private, selvejende institutioner, Suhr's Husholdningsseminarium i København og Ankerhus Husholdningsseminarium i Sorø. Der dimitteres ca. 100 husholdningslærere årligt fra de 2 seminarier.

De gældende bestemmelser om uddannelse til husholdningslærer stammer fra først i 70'erne (Lov nr. 292 af 7. juni 1972), jf. bilaget. For at få uddannelsen tilpasset de erfaringer, der er gjort i årenes løb, og tilpasset udviklingen på arbejdsmarkedet, har seminarierne i de senere år gjort stærkt brug af lovens forsøgsparagraf.

Lovforslaget tilsigter en ajourføring af de gældende lovregler og indebærer en forenkling af disse regler i overensstemmelse med *regeringens moderniseringsprogram*.

En revision er endvidere begrundet i uddannelsens nuværende modulstruktur med et lovfæstet krav om udarbejdelse af speciale i uddannelsens 3. år og med en begrænset mulighed for en uddybende specialisering.

Uddannelsens varighed foreslås som hidtil *normeret* til 3¹/₂ år. De studerende kan således i henhold til reglerne om Statens Uddannelsesstøtte kun modtage uddannelsesstøtte svarende til dette tidsrum.

Lovforslagets formulering åbner mulighed for individuelle uddannelsesforløb. En længerevarende erhvervsrettet praktikperiode i forbindelse med uddannelsens 2. del kan således opnås inden for rammerne for den normerede studietid på 3¹/₂ år. Man kan imidlertid forestille sig, at nogle virksomheder og/eller institutioner tilbyder opgaver, der nødvendiggør

en praktikantperiode, der forlænger studietiden ud over den normerede. Hertil kan der ikke ydes SU, men man kan i så fald ikke se bort fra, at virksomhederne kunne yde praktikantløn i denne periode. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne i afsnit 2, punkt b.

Tilpasningen af husholdningslæreruddannelsen til samfundsudviklingen underbygges af 2 folketingsbeslutninger, som blev vedtaget i foråret 1984. Den ene drejede sig om gennemførelse af en samlet ernæringspolitik, der skal sikre befolkningen en kost, som opfylder de optimale sundhedsmæssige og ernæringsmæssige behov. (B 46. Folketingsåret 1983-84 (2. samling) FT: 1380, 3979, 7461. A: 2005, B: 1195 og C: 671). Den anden er folketingsbeslutningen om et 10 punkts program, der går ud på at forbedre rammerne for udviklingen af voksenundervisningen og folkeoplysningen samt øge voksnes muligheder for deltagelse heri. (B 114. Folketingsåret 1983-84 (2. samling) FT: 3651, 4548, 7421. A: 3851, B: 1239 og C: 673). Samtidig med disse folketingsbeslutninger blev verdenssundhedsorganisationen WHO's strategi om »Sundhed for alle år 2000« fremlagt.

Den danske *ernæringspolitik* blev vedtaget i Folketinget med en bred enighed om, at oplysning er en meget væsentlig faktor i landets samlede ernæringspolitik. Af bemærkningerne til beslutningsforslaget fremgår det bl.a., at der er et stort behov for at effektivisere oplysningsvirksomheden, at ressourcer hos Statens Husholdningsråd, Forbrugerrådet og husholdningsorganisationerne ikke er tilstrækkelige, og at der bør igangsættes opsøgende virksomhed i kommunerne.

WHO's projekt »Sundhed for alle år 2000« er en overordnet sundhedspolitik på verdensplan med over 80 formulerede delmål. Der opereres med følgende hovedtemaer: Lige vilkår på sundhedsområdet, sundhedsfremme og forebyggelse, en engageret befolkning i tæt tilknytning til lokalsamfundet - på tværs af sektorer og landegrænser. Fra organisationen WHO peges på, at spørgsmål om kost, motion, tobak og ulykker må gøres til genstand for oplysning i forbindelse med en forebyggende indsats. Vejledere

og oplysere må hente deres erfaringer og viden i samfundet, hvor befolkningens livsstil kan iagttages og påvirkes. Det nævnes også, at der må lægges stor vægt på det lokale forebyggende arbejde med netværk og selvhjælpsgrupper.

I direkte forlængelse heraf kommer *10 punkts programmet for voksenundervisning og folkeoplysning*, hvorefter det er hensigten at udvikle voksenundervisningen og folkeoplysningen efter et decentralt mønster, hvor deltagere, undervisere og initiativtagere får udstrakt frihed til at bestemme indhold og form.

Lovforslaget tilsigter at bidrage til at opfylde hensigterne i disse 4 programmer.

Husholdningslærere har siden århundredets begyndelse undervist unge og voksne og varetaget folkeoplysning med det meget væsentlige sigte at forbedre befolkningens ernæringsstilstand. Virksomheden er foregået i privatsfæren, på kostforplejningsområdet og i et vist omfang også inden for levnedsmiddelindustrien. Det er fortsat opfattelsen på husholdningsseminarierne og i Husholdningslærerforeningen, at husholdningslærere skal formidle viden om ernærings-, sundheds-, miljø- og forbrugerspørgsmål samt øvrige husholdningsfaglige spørgsmål.

Ved arbejdet med revisionsforslaget har Undervisningsministeriet lagt vægt på at rette uddannelsen mod ansættelse på det private arbejdsmarked, dvs. mod beskæftigelse ved produktudvikling på levnedsmiddelområdet, ved ledelse af rengøring og med rådgivning og oplysningstjeneste i levnedsmiddelindustri og detailhandel. Det må imidlertid ske uden at fjerne mulighederne for fortsat at kunne undervise på husholdningsskoler, tekniske skoler, specialarbejderskoler, i fritidsundervisningen, på daghøjskoler og produktionsskoler, i friskoler og private grundskoler m.v. Og for at kunne oplyse og vejlede i husholdningsorganisationerne, i Forbrugerrådet, ved amtslige og kommunale institutioner – og endelig ved Forbrugerstyrelsen (Husholdningsrådet) og Levnedsmiddelstyrelsen, som netop er de to statsinstitutioner, der har særlige opgaver i forbindelse med det ernæringspolitiske handlingsprogram.

Det er i øvrigt i overensstemmelse med Undervisningsministeriets almindelige uddannelsespolitik, at uddannelserne tilrettelægges på en sådan måde, at de færdiguddannede vil kunne finde beskæftigelse både i den private og i den offentlige sektor.

Revisionsarbejdet har været grebet an på den måde, at et par af ministeriets medarbejdere har besøgt husholdningslærernes arbejdsgivere, organisationer, institutioner, husholdningslærernes videreuddannelsesinstitution Specialkursus i Husholdning ved Aarhus Universitet og den europæiske vicepræsident for

International Federation for Home Economics (IFHE) og har søgt inspiration og konkrete forslag i forbindelse med tilrettelæggelse af den kommende uddannelse.

Der har endvidere været drøftelser med repræsentanter for husholdningsseminarierne, De Studerendes Råd og Husholdningslærerforeningen.

I øvrigt har man fra ministeriets side orienteret sig om uddannelsesområdet i de andre nordiske lande.

2. Hovedpunkter i lovforslaget

a. Uddannelsens formål

Uddannelsens formål efter loven af 1972 og uddannelsesbekendtgørelsen fra 1974, jf. nu bekendtgørelse nr. 210 af 10. april 1987, er, »at de studerende erhverver sig teoretiske og praktiske forudsætninger for at kunne varetage undervisnings-, vejlednings- og oplysningsopgaver i husholdnings- og forbrugerspørgsmål herunder ernæringsspørgsmål«.

Samfundsudviklingen har medført, at en række arbejder, der før i vid udstrækning blev udført i hjemmene, er overtaget af industri- og servicevirksomheder. Det skyldes en række forhold. Et stadig større udbud af varer og tjenesteydelser, et stigende privatforbrug, udvikling af bysamfund med ændrede butiks- og bolig mønstre, ændrede husstands størrelser, tendenser mod et længere skoleforløb for den enkelte, pigernes stigende uddannelsesfrekvens, gifte kvinders erhvervs mæssige beskæftigelse og kvindernes ønske om ligestilling i det hele taget.

Der er samtidig i befolkningen en stigende interesse for og bevidsthed om sundere livsstil, ligesom flere producenter, foreninger og organisationer har fremsat forslag til en ernæringspolitik og/eller udarbejdet kampagnemateriale om ernæring, sundhed og forebyggelse. Det gælder f.eks. Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger, Landbrugsrådet og Industrirådet, husholdningsorganisationerne, Forbrugerrådet, Statens Husholdningsråd, Levnedsmiddelstyrelsen, Hjerteforeningen, Landsforeningen til Kræftens Bekæmpelse og Astma- og Allergiforbundet.

Også med hensyn til forbrugerspørgsmål er der ny udvikling på vej. Fra 1992 vil det indre marked inden for De Europæiske Fællesskaber være en realitet. Hermed vil der være behov for nye veje inden for forbrugeroplysning, -vejledning og -undervisning om det ændrede vareudbud og den dermed ændrede situation for producent og forbruger.

Den undervisnings-, vejlednings- og informationsvirksomhed, som husholdningslærerne traditionelt har varetaget, er der altså stadig behov for. Men problemstillingerne er ændret, og arbejdet må til dels også rettes mod en bredere målgruppe, ligesom der må

anvendes pædagogiske metoder og informationskanaler tilpasset husholdningslærernes arbejdsområde og samfundsudviklingen. Uddannelsens formål bør ikke lægges fast inden for snævre arbejdsmarkedsrammer, men defineres således, at nye behov og arbejdsområder kan dækkes.

Samtidig har man dog valgt fortsat at holde fast på en solid dansk benævnelse husholdningslærer – uanset at der fra flere sider er fremsat ønske om anden benævnelse – ud fra den betragtning, at en væsentlig del af de uddannedes virksomhed kan falde uden for egentlig lærervirksomhed, men dog inden for områder, hvor pædagogiske kvalifikationer er nødvendige.

b. Uddannelsens omfang og indhold

Undervisningen foreslås fortsat tilrettelagt således, at uddannelsen kan gennemføres på 3½ år, jf. bemærkningerne under afsnit 1.

Forslaget indebærer ikke nødvendigvis større ændringer i den nuværende fagkreds, som efter den gældende bekendtgørelse består af følgende 4 faggrupper: Ernærings- og kostfag, forbruger- og samfundsfag, materialekundskab og pædagogiske fag, herunder 12 ugers pædagogisk praktik, og 1 semester til selvvalgt speciale kombineret med erhvervsrettet praktik. Men lovforslaget lægger på den anden side op til, at det enkelte husholdningsseminarium skal kunne udvikle sin egen faglige identitet.

Ved besøgsrunden har man erfaret en generel tilfredshed med uddannelsens faglige niveau. Det kan dog udledes, at det ernærings-fysiologiske fagområde bør styrkes, og at samfunds- og forbrugerfagene bør omfatte indsigt i virksomheds- og markedsføringsforhold. Med hensyn til det pædagogiske fagområde har man erfaret et behov for, at dette i videre omfang end nu rettes mod husholdningslærernes arbejdsområder inden for folkeoplysning og voksenundervisning, ledelse, vejledning og brug af medier, mens den egentlige undervisning søges nedtonet. For at imødekomme disse synspunkter inden for den normerede studietid forudsættes det, at den studerende i uddannelsens 2. del foretager både tilvalg og fravalg.

Det har ved besøgsrunden endvidere været foreslået at udvide den erhvervsrettede praktikantvirksomhed mærkbart til 12 uger. Formålet hermed kunne være at styrke de færdiguddannedes reelle kvalifikationer som iværksættere og at højne kvaliteten af specialearbejdet og gøre det mere erhvervsrettet i forhold til private erhvervsvirksomheder og offentlige institutioner. En sådan tilrettelæggelse vil formentlig fremme beskæftigelsesmulighederne. For at imødekomme disse synspunkter forudsættes man, at den studerende skal i praktik i alt mindst 16 uger. Inden

for denne ramme kan den enkelte studerende selvstændigt tilrettelægge sin praktik. Det er dog en forudsætning, at alle studerende skal gennemføre mindst 4 ugers pædagogisk praktik i uddannelsens 1. del for at fastholde uddannelsens pædagogiske og folkeoplysende sigte og mindst 4 ugers erhvervsrettet praktik i uddannelsens 2. del.

Med hensyn til specialearbejdet er det som nævnt tanken, at den enkelte studerende fortrinsvis anvender tiden til individuel og selvstændig fordybelse i fagligt stof og formidling heraf.

c. Institutionerne

Undervisningsministeriet lægger vægt på, at der sker en yderligere delegation af kompetence og ansvar til det enkelte husholdningsseminarium, der inden for generelle rammer fastsæt af undervisningsministeren skal kunne skabe sin egen uddannelsesprofil, jf. bemærkningerne under afsnit 2, punkt b, til § 2, stk. 4, og de foreslåede bestemmelser i §§ 9, 10 og 12 om bestyrelsernes sammensætning og beføjelser.

d. Efteruddannelse og videreuddannelse

Efteruddannelse af husholdningslærere og husholdningseminariernes lærere og videreuddannelse af husholdningslærere spiller en stadig større rolle på arbejdsmarkedet og i det samlede uddannelsessystem. Mulighederne for supplerende uddannelse efter eksamen har indflydelse på tilrettelæggelsen af de enkelte uddannelser, og der er derfor også i lovforslaget optaget en bestemmelse herom, jf. § 14 og bemærkningerne hertil.

3. Lovforslagets administrative og økonomiske konsekvenser

Forslaget medfører ikke økonomiske eller administrative konsekvenser i forhold til det, der er anført på finanslovsforslaget for 1989. Forlænges den erhvervsrettede praktikantvirksomhed for den enkelte, sker det imidlertid mod en tilsvarende reduktion af den pædagogiske praktik og betyder dermed mindre udgifter for staten.

Der er på denne som på de øvrige statsfinansierede uddannelser forudsat en løbende rationalisering i de kommende år.

B. Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til § 1

Der er ved formuleringen af formålet taget hensyn til folketingsbeslutningen om gennemførelse af en ernæringspolitik, til WHO's program om Sundhed for alle år 2000, til husholdningslærernes beskæftigelses-

områder og til en samfundsudvikling med accellerende miljø- og forbrugerproblemer.

Det er hensigten, at uddannelsen fortsat tilrettelægges med sammenhæng mellem teoretiske, praktiske og formidlingsmæssige fag, således at fagene opfattes som ligeværdige dele af uddannelsen.

Til § 2

Til stk. 1

Den nuværende uddannelse til husholdningslærer er 3 $\frac{1}{2}$ årig, hvoraf 3 år anvendes til tilegnelse af grundlæggende kundskaber fordelt med ca. 1 års studier af pædagogiske og psykologiske fag, 1 års studier af ernærings- og levnedsmiddelfag og $\frac{1}{2}$ års studier henholdsvis af materialekundskab og af forbruger- og samfundsfag. Herudover anvendes $\frac{1}{2}$ år til et selvstændigt speciale, der omfatter erhvervsrettet praktik og ifølge loven er placeret i uddannelsens 3. år.

Den nye uddannelse foreslås som nævnt fortsat *normeret* til 3 $\frac{1}{2}$ år.

Uddannelsen efter lovforslaget forudsætter en 1. del med tilegnelse af grundlæggende kundskaber og en 2. del med selvstændig uddybende specialisering. Præcisering af varigheden af de 2 dele vil ske i de bestemmelser, som ministeren fastsætter i henhold til forslagens § 2, stk. 4.

Til stk. 2

De hovedelementer, der er nævnt i stk. 2, er i forhold til den gældende lovs § 5, nr. 1-5, udvidet med miljøfag, fortrinsvis husholdningernes medansvar i forureningsanliggender.

Det er hensigten, at uddannelsens 1. del skal sikre bredden i husholdningslæreruddannelsen. De studerende skal erhverve sig praktiske færdigheder, herunder i madlavning og rengøring. Og de skal opnå tilstrækkelig teoretisk indsigt i uddannelsens kernefag til på kompetent måde at kunne imødekomme unges og voksnes krav og behov for ernærings-, sundheds- og forbrugeroplysning og til at kunne iværksætte forebyggende arbejde. Undervisningen tilrettelægges med nøje sammenhæng mellem praktik, teori og formidling.

Formålet med den pædagogiske praktik er at give de studerende mulighed for at opleve og indleve sig i den livsform, der karakteriserer det folkeoplysende område.

Til stk. 3

Der findes ikke standardstillinger til husholdningslærere. De skal inden for folkeoplysningen, på frie skoler og på det private arbejdsmarked kunne

være iværksættere og selv kunne skabe et stillingsindhold. Studiets 2. del foreslås derfor præget af den studerendes selvarbejde og egne initiativer. Den studerende skal have medbestemmelse og medansvar for sammenhængen mellem valg af fag i relation til samfundsudviklingen og de aktuelle arbejdsmarkedsmuligheder. Uddannelsen kan tilrettelægges sådan, at den kan tilpasses den enkelte studerendes individuelle studietempo, både med hensyn til at afkorte studietiden og til at forlænge erhvervsrettede praktikperioder, således at de rækker ud over den normerede studietid.

Supplerende fag kan f.eks. være videnskabsteori, forsøgs- og undersøgelsesmetodik, husholdningsfagets historie, etik og internationale relationer og ulandsforhold.

Specialefag kan være obligatoriske, institutions-specifikke fag, f.eks. ernæringsfag, eller materiale- og miljøfag, således at hvert seminarium kan opnå sin profil. Specialefag kan også være fag efter den studerendes eget valg, evt. læst ved anden uddannelsesinstitution, f.eks. motion/fysisk træning.

Bestemmelsen om udarbejdelse af speciale svarer til bestemmelserne i gældende lov, og ønskes opretholdt i overensstemmelse med, hvad der foregår ved øvrige videregående uddannelser. Det er hensigten, at de studerende kvalificerer sig til arbejdsmarkedet ved selvstændigt – eller i mindre grupper – at tilegne sig metoder til faglig fordybelse med henblik på formidling.

Med hensyn til den erhvervsrettede praktik henvises til afsnit 2, punkt b.

Til stk. 4

For at det enkelte husholdningsseminarium i højere grad selv skal kunne tilrettelægge sin uddannelse, er det tanken, at den centrale styring i stedet for en detaljstyring skal være en mål- og rammestyring. Undervisningsministeriets rammebekendtgørelse skal omfatte uddannelsens hovedprincipper og mål, herunder uddannelsens afslutning. De mere detaljerede bestemmelser om uddannelsen forudsættes fastsat i en studieordning, der udarbejdes af det enkelte seminarium, jf. § 10, og godkendes af Undervisningsministeriet.

Til § 3

Bestemmelsen om fastsættelse af antallet af uddannelsespladser svarer til den gældende ordning. Husholdningsseminarierne optager hver 3 hold studerende årligt, 2 hold fra august og 1 hold fra februar. I undervisningsåret 1988-89 er der ved de årlige optagelser i alt 75 pladser på hvert af de to husholdningsse-

minarier. Den samlede optagelseskapacitet er således 150, hvilket svarer næsten til antallet af ansøgere. Det er tanken at opretholde muligheden for at optage studerende til uddannelsens begyndelse 2 gange årligt. Nyopslåede stillinger og genbesættelse af stillinger fordeler sig jævnt over hele året. Det betyder, at nyuddannede husholdningslærere ved 2 årlige dimissioner glider jævnt ind på arbejdsmarkedet, og at der ikke opstår en pukkel af færdiguddannede.

I 1987 blev der dimitteret 88 husholdningslærere fra de 2 seminarier. I 1988-89. Frafaldet er især begrundet i, at der er strenge bestemmelser vedrørende førsteårsafgørelsen. Antallet af studerende på de 2 husholdningsseminarier pr. september 1988 er omkring 400.

Bestemmelsen om fattsættelse af optagelsesbetingelser svarer til den gældende lovs § 4. De gældende optagelsesbetingelser er fattsat i bekendtgørelse om optagelse på husholdningsseminarierne, jf. nu bekendtgørelse nr. 446 af 24. juni 1987. Betingelserne som påregnes opretholdt, er bestået studentereksamen, højere forberedelseseksamen eller højere handelseksamen, og hvis eksamen er bestået uden kemi, forudsættes et 2-ugers intensivt forkursus i kemi. Ministeriet har imidlertid dispenseret fra disse betingelser for personer med gennemført uddannelse til f.eks. køkkenleder, efg-køkkenassistent, økonoma eller kok, således at de er blevet optaget på baggrund af deres uddannelse og 2-3 beståede fag på hf-niveau, ligesom dispensationsadgangen administreres således, at reelle kvalifikationer gennem erhvervs erfaring kan give adgang til uddannelsen.

Til § 4

Bestemmelsen svarer til § 2, stk. 1, 2. pkt., i den gældende lov, jf. bilaget, hvor praksis for meritoverførsel har været, at studerende har overført elementer fra andre seminarieuddannelser, fra universiteter og læreanstalter. Bestemmelsen åbner mulighed for, at elementer af andre danske eller udenlandske uddannelser fortsat kan indgå som led i husholdningslæreruddannelsen.

Til § 5

Deltagelse i enkeltkursus formodes at kunne tiltrække allerede uddannede husholdningslærere med lyst til at ajourføre deres faglige viden. Fag som ernæring, sundhed og forbrug må i øvrigt formodes at kunne tiltrække andre med beskæftigelse inden for områderne.

Til § 6

Den foreslåede bestemmelse om forsøgs- og udviklingsarbejde svarer til den gældende lovs § 8, stk. 2.

Den gældende forsøgsbestemmelse har, som nævnt i begyndelsen af de almindelige bemærkninger, i de senere år været anvendt i betydeligt omfang, og de erfaringer, der er gjort, indgår i revisionsarbejdet. Bestemmelsen har således med held bl.a. været anvendt med henblik på at kvalificere husholdningslærere til både som retningsfagslærere og fællesfagslærere at undervise på de erhvervsfaglige grunduddannelser i det samfunds faglige fællesfag på både basisuddannelsen og 2. dels uddannelsen.

Til § 7

Til stk. 1

De 2 eksisterende husholdningsseminarier, Suhr's Husholdningsseminarium i København og Ankerhus Husholdningsseminarium i Sorø, er private, selvejende institutioner, og det er ikke tanken på dette uddannelsesområde at oprette statsseminarier.

Til stk. 2

Det vil kunne være hensigtsmæssigt at gennemføre visse specialefag på en anden uddannelsesinstitution i rimelig geografisk nærhed af husholdningsseminariet.

Til § 8

Bestemmelsernes indhold svarer til de gældende lovbestemmelser for en række selvejende uddannelsesinstitutioner og til administrativt fattsatte bestemmelser for husholdningsseminarierne.

Til §§ 9 og 10 og § 12, stk. 2

Som det vil fremgå af de almindelige bemærkninger under afsnit 2, punkt c, lægges der vægt på det enkelte seminariums kompetence med hensyn til og ansvar for tilrettelæggelsen af sin uddannelse inden for rammer fattsat af undervisningsministeren. Ministeriet finder det derfor vigtigt i loven at formulere bestemmelser om bestyrelsens sammensætning og beføjelser.

En bestyrelse for en selvejende institution må betragtes som et værn om institutionens traditioner, holdninger og udvikling. Bestyrelsen har det overordnede ansvar for institutionen, herunder for ansættelse og afskedigelse af institutionens personale og for bygningernes standard. Bestyrelsen har i øvrigt den overordnede kompetence med hensyn til studie-

ordningen, herunder udbud af institutionsspecifikke fag, efter forslag fra rektor.

Det forudsættes i lovforslaget, at de 2 husholdningsseminarier i fremtiden får selvstændige bestyrelser, og at bestyrelserne ikke som nu tillige leder en husholdningsskole.

Til §§ 11 og 12

Seminiariets daglige ledelse varetages af rektor. Som noget nyt foreslås nedsat et seminarieråd bestående af medarbejdere ved institutionen til rådgivning for rektor i alle sager vedrørende seminariets studieordning og undervisning i videste forstand. Det er hensigten, at seminarierådet erstatter det hidtidige fællesudvalg med repræsentanter for lærere og studerende, mens det nye organ ikke hindrer, at der oprettholdes lærerråd eller de studerendes råd, hvis der måtte være ønsker herom.

Til § 14

Bestemmelser om efter- og videreuddannelse af husholdningslærere findes i den gældende lovs § 18. Specialkursus i Husholdning ved Aarhus Universitet afholder i dag årskursus i ernæringskundskab, uddannelse til klinisk diætist, emnekurser på 100–120 lektioner fordelt med 3–4 timer pr. uge og kortere kurser, f.eks. praktiklærerkurser.

Efteruddannelse af husholdningslærere og af husholdningsseminariernes lærere forudsættes i fremtiden varetaget af Specialkursus i Husholdning ved Aarhus Universitet og – på særlige kurser – af husholdningsseminarierne selv.

På nordisk Højskole for Husholdningsvidenskab foregår uddannelser, der sigter mod kandidatniveau. I højskolens regi tilbydes ved Oslo Universitet uddannelse på en ernæringslinie. Uddannelsen er 3-årig, men husholdningslærere, der optages med fortrinsret, kan gennemføre den på 2 1/2 år. Som videreuddannelse tilbydes linien for ernæringsterapi på 1 1/2 år ved Gøteborg Universitet. Herudover tilbyder den nordiske højskole en tekstillinie ved Chalmers tekniske højskole i Gøteborg på 2 1/2 år. For tiden foregår der i øvrigt overvejelser, der sigter mod en husholdnings- og forbrugerøkonomilinie under højskolen i Danmark. Et initiativ der bl.a. kan begrundes i nye perspektiver ved overgangen til det indre marked inden for De Europæiske Fællesskaber fra 1992.

Undervisningsministeriet vil i øvrigt igangsætte en nærmere vurdering af behovet for uddannelser på kandidatniveau eller tilsvarende inden for human ernæring og undersøge, hvordan behovene for *videreuddannelse* af husholdningslærere i den forbindelse kan tilgodeses.

Mulighederne for at knytte det nyoprettede Forskningsinstitut for Human Ernæring ved Den Kongelige Veterinær- og Landbohøjskole til kandidatuddannelser eller videreuddannelsesaktiviteter vil indgå i overvejelserne.

Arbejdsgivernes ønske om en kandidatoverbygning for husholdningslærerne ville på denne måde kunne blive belyst samtidig med, at ovenstående imødekommer tankerne om samlet uddannelsesplanlægning på ernæringsområdet.

Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 706 af 13. oktober 1986

Bekendtgørelse af lov om uddannelse af husholdningslærere

Herved bekendtgøres lov nr. 292 af 7. juni 1972 om uddannelse af husholdningslærere med de ændringer, der følger af § 7 i lov nr. 217 af 23. april 1986.

Kapitel I Almindelige bestemmelser

§ 1. Uddannelsen til husholdningslærer har til formål at give de studerende sådanne kundskaber og færdigheder, at de kan varetage undervisnings-, vejlednings- og oplysningsopgaver i husholdnings- og forbrugerspørgsmål.

§ 2. Uddannelsen gives på statsseminarier eller private seminarier, der er godkendt af undervisningsministeren. Undervisningsministeren kan bestemme, at uddannelse erhvervet andre steder kan indgå i uddannelsen.

Stk. 2. Godkendelse af private husholdningsseminarier meddeles på nærmere af undervisningsministeren fastsatte betingelser. Godkendelsen gives for et bestemt åremål.

Stk. 3. Godkendelsen kan i øvrigt til enhver tid tilbagekaldes, hvis seminariet ikke længere opfylder betingelserne for at kunne godkendes, eller hvis dets undervisning eller øvrige forhold ikke findes tilfredsstillende.

§ 3. Undervisningsministeren kan bemyndige ministeriets direktorater til at udøve de beføjelser, der i denne lov er tillagt ministeren.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan fastsætte bestemmelser om adgangen til at klage over afgørelser, der er truffet i henhold til bemyndi-

gelse efter stk. 1, herunder om at afgørelser ikke skal kunne indbringes for ministeren.

Kapitel II Optagelse på husholdningsseminarierne

§ 4. Betingelserne for at blive optaget på et husholdningsseminarium fastsættes af undervisningsministeren.

Stk. 2. Hvis der er flere ansøgere til et seminarium, end det kan optage, bestemmer seminariets rektor efter forhandling i lærerrådet, hvem der skal optages. Undervisningsministeren kan fasttætte almindelige retningslinier for sådanne afgørelser.

Stk. 3. Optagelse på seminarierne sker ved uddannelsens begyndelse. Undervisningsministeren kan dog under særlige omstændigheder tillade fravigelser af denne bestemmelse.

Kapitel III Husholdningslæreruddannelsen

§ 5. Uddannelsen skal for alle studerende omfatte:

- 1) pædagogik, psykologi, undervisningslære, pædagogisk praktik,
- 2) konsumentkundskab, økonomi, samfundskundskab, sociologi, familiekundskab,
- 3) naturfag, ernærings- og kostlærefag, boligfag, husholdningstekniske fag,

- 4) supplerende emner efter undervisningsministerens nærmere bestemmelse,
- 5) praktikantvirksomhed og
- 6) et selvstændigt speciale.

Stk. 2. Ud over den i stk. 1 nævnte undervisning kan der med undervisningsministerens godkendelse tilrettelægges frivillig undervisning i emner, der har betydning for arbejdet som husholdningslærer.

Stk. 3. Specialet udarbejdes inden for uddannelsens 3. år.

§ 6. Undervisningen tilrettelægges således, at uddannelsen kan gennemføres på 3½ år.

Stk. 2. Ved udgangen af uddannelsens første år afgør seminariet, om den studerende efter sit standpunkt kan fortsætte uddannelsen i dens andet år.

Stk. 3. I de fag, der henhører under § 5, stk. 1, nr. 1-3, holdes der prøver ved den pågældende undervisnings ophør.

Stk. 4. Undervisningsministeren fastsætter, i hvilket omfang de studerende har pligt til at deltage i undervisningen.

§ 7. De i § 6 omhandlede prøver er skriftlige og mundtlige. Undervisningsministeren bestemmer, i hvilke fag der skal afholdes skriftlige prøver der er fælles for seminarierne.

Stk. 2. Opgaverne ved de skriftlige prøver, der er fælles for seminarierne, stilles af undervisningsministeriet. Opgaverne ved andre skriftlige prøver stilles af lærerne efter censors godkendelse.

Stk. 3. De mundtlige prøver er offentlige. Ved disse eksamineres der af vedkommende lærer, og eksamensspørgsmålene stilles af denne efter censors godkendelse.

Stk. 4. Undervisningsministeren beskikker censorer.

Stk. 5. Der udstedes et bevis for den gennemførte uddannelse. Undervisningsministeren fastsætter regler for bevisets indhold og form.

§ 8. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om

- 1) undervisningen og fagenes omfang,
- 2) formen for og fordringerne ved prøver og standpunktsbedømmelse,
- 3) bedømmelse af speciale, jf. § 5, stk. 1, nr. 6,
- 4) prøvernes afholdelse og
- 5) karaktergivning og censur.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan for det enkelte seminarium godkende sådanne afvigelse

ser fra denne lovs bestemmelser om uddannelsen, som muliggør gennemførelse af forsøgsundervisning og forsøgsarbejde.

Kapitel IV Husholdningsseminarierne

§ 9. Et husholdningsseminarium ledes af en seminarirektor, der skal deltage i undervisningen i et af undervisningsministeren fastsat omfang.

Stk. 2. Til bistand for seminarirektoren ved tilrettelæggelsen af de studerendes uddannelse i pædagogisk praktik kan der ansættes en praktikleder.

Stk. 3. Undervisningsministeren fastsætter nærmere retningslinjer for praktiklederens virksomhed.

§ 10. Ansættelse som seminarieadjunkt, -lektor eller -rektor ved et privat husholdningsseminarium er betinget af undervisningsministerens godkendelse.

§ 11. Seminarieadjunker og -lektorer ved husholdningsseminarierne har pligt til efter seminarirektorens nærmere bestemmelse at overtage timer i den faste øvelsesskole som en del af deres pligtige timetal. Sådant bestemmelse træffes efter aftale med øvelsesskolens leder.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan tillade, at en lærer ved et husholdningsseminarium på tilsvarende måde overtager timer i andre skoler.

§ 12. Lærerrådet ved et husholdningsseminarium består af seminarirektoren, seminariets lærere, herunder timelærere, og lederen af seminariets faste øvelsesskole.

Stk. 2. De nærmere bestemmelser om rådets virksomhed fastsættes af undervisningsministeren.

§ 13. De studerende ved et husholdningsseminarium vælger et råd, de studerendes råd.

Stk. 2. De nærmere bestemmelser om rådets sammensætning og beføjelser fastsættes af undervisningsministeren.

§ 14. Afgørelse om bortvisning træffes af undervisningsministeren efter indstilling af seminariets rektor. Inden indstilling sker, skal sagen behandles i lærerrådet.

Kapitel V

Øvelseskoler m.m.

§ 15. Til hvert husholdningsseminarium skal der så vidt muligt være knyttet en fast øvelsesskole med undervisning efter Undervisningsministeriets retningslinjer for husholdningsundervisning. Den faste øvelsesskole skal være godkendt af undervisningsministeren. Den kan være en selvstændig skole eller have ledelse fælles med seminariet. Den faste øvelsesskole og seminariet samarbejder om planerne for skolens virksomhed som øvelsesskole.

Stk. 2. Enhver offentlig skole for børn, unge eller voksne er pligtig at stille sig til rådighed som supplerende øvelsesskole. Det samme gælder private skoler, der modtager statstilskud. I hvert enkelt tilfælde træffer seminarirektoren aftale med den pågældende skoles ledelse om øvelsesundervisningens omfang og dennes nærmere planlægning.

Stk. 3. I tilfælde af uenighed om pligten til at stille en skole til rådighed som øvelsesskole eller om omfanget af øvelsesskolens virksomhed træffes afgørelsen af undervisningsministeren.

Stk. 4. Merudgifter, som skyldes en skoles anvendelse som fast eller supplerende øvelsesskole, afholdes af husholdningsseminarierne. Nærmere regler herom fastsættes af undervisningsministeren.

Stk. 5. Er befordring af de studerende til og fra øvelsskolerne nødvendig, afholdes udgiften hertil af seminariet.

§ 16. Ved ansættelse af lederen og lærerne ved den faste øvelsesskole skal der tages hensyn til skolens funktion som øvelsesskole. Seminariets rektor skal have lejlighed til at udtale sig, inden der træffes bestemmelse om ansættelse ved skolen.

§ 17. Husholdningsseminarierne træffer aftale med forskningsinstitutioner, organisationer og erhvervsvirksomheder samt sociale institutioner om praktikantvirksomhed.

Kapitel VI

Efter- og videreuddannelse

§ 18. Efter- og videreuddannelse af husholdningslærere og af husholdningsseminariernes lærere kan finde sted ved Specialkursus i Husholdning ved Århus Universitet og efter undervisningsministerens nærmere bestemmelse på Danmarks Lærerhøjskole og andre højere uddannelsesinstitutioner samt ved særlige kurser. En videregående uddannelse af husholdningslærere kan finde sted ved Nordisk Husholdningshøjskole.

Kapitel VII

Ikrafttræden m.v.

§ 19. Loven træder i kraft den 1. august 1974.

Stk. 2-6. (Overgangsbestemmelser, udeladt).

Lov nr. 217 af 23. april 1986 indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

Loven træder i kraft den 1. juli 1986.

Undervisningsministeriet, den 13. oktober 1986

BERTEL HAARDER

/ Ida Dybdal